

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ประโยชน์จากการเข้าโรงเรียน เรียนหนังสือ อ่านออกเขียนได้และมีความรู้พิเศษในสาขาต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับกันว่า มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่เลี้ยงชีพและครอบครัว เพื่อช่วยบุคคลอื่น ๆ เป็นการส่วนรวมอันเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุก ๆ คน ต่อสังคม . . . (จากพระราชบัญญัติในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2527: 7)

จากหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์ ปรากฏว่ายังไม่มีประเทศใดเจริญรุ่งเรือง ขึ้นมาได้โดยปราศจากการพัฒนาทางการศึกษา ประชาชนที่ได้รับการศึกษาจะช่วยพัฒนา ประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงสนับสนุนโดยจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ไว้เป็นจำนวนมากและตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้ระบุนโยบายทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ว่า "จะขยายการศึกษาและบริการทางการศึกษารวมทั้งพัฒนาระดับมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ในทุกระดับ ทุกประเภท. . ." (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530: 110) เช่นเดียวกับนโยบายของกรมการฝึกหัดครู ข้อที่ 1 กำหนดไว้ว่า จะขยายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาต่าง ๆ และพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่นและสังคม (กรมการฝึกหัดครู 2528: 5)

ในช่วงระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา ความต้องการครูมีจำนวนมาก ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นในการขยายการรับนักศึกษาเข้า เรียนในวิทยาลัยครู จนถึงปัจจุบันรัฐบาลประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว จำนวนประชากรลดลง นักเรียนที่เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจึงลดลง

ตามลำดับความต้องการครูสอนในระดับต่าง ๆ เหล่านี้จึงลดลงตามไปด้วย (สัมพันธ์ ทองสมัค 2527: 31) ดังที่ พะนอม แก้วกำเนิด (2527: 122) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การผลิตครู ในด้านปริมาณจะต้องลดลงไปเรื่อย ๆ เมื่อ 10 ปีที่ผ่านมาฝ่ายการประถมศึกษาต้องการ ครูจากวิทยาลัยครู 45,000 คน (พะนอม แก้วกำเนิด 2527: 122) จนถึงปี 2529 ความต้องการครูลดลง มีอัตราบรรจุครูทั้งประเทศเพียง 1,200 เท่านั้น (พะนอม แก้วกำเนิด 2527: 122) ยิ่งในปี 2530 ที่เริ่มแผนพัฒนาฉบับที่ 6 จึงไม่มีการตั้งอัตรา สำหรับบรรจุครูอีกเลย ยกเว้นแต่ลาออก ตายและเกษียณ ซึ่งจะไม่เกินปีละ 3,000 คน

ดังนั้นสถาบันการฝึกหัดครูจึงได้พยายามที่จะลดการผลิตครูในเชิงปริมาณลง แต่ก็ ยังไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายได้ เนื่องจากประชาชนมีความต้องการทางการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสาเหตุสำคัญที่สุดสำหรับผู้ที่อยู่ในชนบท คือความต้องการ จะมีโอกาสที่ดีกว่าในชีวิต อยู่ที่มีการมีการศึกษาสูงขึ้น วิทยาลัยครูจะเป็นสถาบันการศึกษา ที่ใกล้ตัวที่สุด พอจะเห็นเป็นความหวังได้ จึงมีการเรียกร้องให้สถาบันฝึกหัดครูจำเป็นต้อง รับนักศึกษาเพิ่มขึ้นเช่นเดิม ประเด็นดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายภายใน กรมการฝึกหัดครูอย่างมาก ดังนั้นแทนที่สถาบันฝึกหัดครูจะทำหน้าผลิตครูเพียงอย่างเดียว ควรต้องขยายขอบเขตการผลิตให้กว้างขวางออกไปอีก อาจเป็นทางด้านวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาประเทศ (มิชัย สายอร่าม 2527: 109)

นักจิตวิทยาได้กล่าวว่า สิ่งที่เป็นความต้องการและสำคัญเพื่อให้การดำรงชีวิต ของมนุษย์สัมฤทธิ์ผล คือ การมีงานทำ การว่างงานย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกในทางลบ รู้สึกต่อความสามารถ ดังนั้นการมีอาชีพจึงช่วยให้มนุษย์มีความสุขกับการดำรงชีวิต เสริมกับแรงกระตุ้นในการเลือกอาชีพ ซึ่งสังคมให้ความคาดหวังว่ามนุษย์เราควรต้องทำงาน (สงยุทธ เกษสาคร 2530: 7) นอกจากนี้ ไอแซคสัน (Isacson 1973: 25) ค้นพบว่า ช่วงสำคัญที่สุดของชีวิตคือช่วงวัยรุ่นตอนปลายเพราะเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลง ชีวิต บางคนอาจจะเริ่มมีงานทำหรือบางคนอาจจะเลือกศึกษาตามสาขาอาชีพที่ตนสนใจ และ เขาจะต้องเผชิญกับสิ่งที่มีผลต่อชีวิต 3 ประการ คือ

1. การสร้างค่านิยมและปรัชญาแห่งชีวิต เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจเพื่ออนาคต
2. การเลือกคู่ครอง
3. การเลือกอาชีพ

ดังนั้นจากความคาดหวังของทุกคนที่ต้องการมีงานทำ กรมการฝึกหัดครูจึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2527 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2527 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 10 ตอนที่ 142) ในมาตราที่ 5 ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาวิชาการ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น พยายามมุ่งเน้นอาชีพอิสระที่ผู้เรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพด้วยตนเองได้

สายหยุด จำปาทอง (2527: 36) ได้ให้แนวคิดว่าการที่เราสร้างคนให้ออกไปประกอบอาชีพ จะต้องสร้างหลักสูตรให้เขาจบไปแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานได้หลายประเภท

หากการผลิตวิชาชีพสามารถแก้ปัญหาการว่างงานได้ วิทยาลัยครูก็จะเป็นสถาบันการศึกษาที่สามารถแก้ปัญหาการศึกษาได้อย่างมาก (ลัมพันธ์ ทองสมศรี 2527: 32)

จากข้อมูลดังกล่าว วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง จึงต้องปรับบทบาทและสถานภาพใหม่ และเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรของสถาบันเหล่านี้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาสังคม หากพิจารณาทรัพยากรบุคคลที่เป็น ครู อาจารย์ ระดับปริญญาตรี โท เอก ของวิทยาลัยครูที่มีอยู่ประมาณ 6,000 คน (ลัมพันธ์ ทองสมศรี 2527: 33) รวมทั้งอาคารสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน หอพัก โรงฝึกงาน ห้องสมุด ฯลฯ สามารถกล่าวได้ชัดเจนว่า วิทยาลัยครูมีความพร้อมที่จะขยายตัวเองในการเปิดสอนวิชาต่าง ๆ ได้ ยิ่งยงสถาบันอุดมศึกษาสมบูรณอื่น ๆ วิทยาลัยครูพร้อมที่จะก้าวไปสู่ความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสาขาวิชาที่เปิดใหม่นั้นควรจะต้องสอดคล้องกับการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้นหลักสูตรวิชาชีพอื่นนอกเหนือจากวิชาชีพครู จึงได้ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งได้แก่หลักสูตรวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2528 ฉบับปรับปรุง 2531 มีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ สำหรับสาขาวิชาศิลปศาสตร์ได้กำหนดให้มีสายศิลปกรรมและ

ศิลปประยุกต์ โดยสายศิลปกรรม (Fine Art) กำหนดให้ผู้เรียนใช้ความรู้ทางประสบการณ์ ร่วมกับความสามารถทางฝีมือสร้างสรรค์ผลงานที่ประกอบไปด้วยคุณค่าทางศิลปะและคุณค่าทางอารมณ์ด้วยการอาศัยสื่อต่าง ๆ นำมาผสมผสานกันอย่างมีระเบียบเพื่อให้เกิดผลทางความรู้สึก (สุชาติ เทาทอง ม.ป.ป. : 35) สำหรับสายศิลปประยุกต์ (Applied Art) กำหนดให้ผู้เรียนนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ ดังนั้นการสร้างงานจึงมุ่งประโยชน์ที่จะได้รับและความงามเพื่อให้มาใช้ เป็นการตอบสนองความต้องการที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน (เกษร ธิตะจาวี ม.ป.ป. : 35) ในสายศิลปกรรมและศิลปประยุกต์นี้ ประกอบด้วยโปรแกรมต่าง ๆ 5 โปรแกรม คือ

1. โปรแกรมวิชาภาพพิมพ์
2. โปรแกรมวิชาออกแบบนิเทศศิลป์
3. โปรแกรมวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์
4. โปรแกรมวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์
5. โปรแกรมวิชาศิลปการพิมพ์

จากทั้ง 5 โปรแกรมดังกล่าว วิทยาลัยครูแต่ละแห่งสามารถเลือกเปิดสอนได้ตามความพร้อม โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน ประสิทธิภาพของผู้สอน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายจะศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปการพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ เนื่องจากการพิมพ์ในปัจจุบันมีการขยายตัวอย่างมาก ความต้องการเกี่ยวกับการพิมพ์ในจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียงยังไม่เพียงพอ ภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์คำนึงถึงความต้องการและความพร้อมดังกล่าวข้างต้น จึงเปิดสอนโปรแกรมนี้อเป็นแห่งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2528 และได้กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของโปรแกรม ดังนี้ คือ

1. ให้มีความรู้ มีทักษะ ในการปฏิบัติงานการพิมพ์ผ่านตะแกรง การทำแม่พิมพ์โลหะ และการทำแม่พิมพ์ตรายาง
2. มีความสามารถในเทคนิควิธีการจัดการงานอาชีพการพิมพ์
3. มีทัศนคติที่ดีในสาขาวิชาอาชีพการพิมพ์
4. เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรายวิชาต่าง ๆ ตลอดหลักสูตร 72 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนหน่วยกิตแต่ละหมวดวิชาและแต่ละกลุ่มวิชาดังนี้
หมวดวิชาพื้นฐาน 16 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะด้าน 52 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 4 หน่วยกิต (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2530: 181)

สำหรับหมวดวิชาเฉพาะด้าน มีวิชาการพิมพ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ ซึ่งได้รับการกำหนดให้มีความสำคัญจัดเป็นวิชาบังคับวิชาหนึ่ง ผู้เรียนทุกคนจะต้องผ่านการประเมินผลวิชานี้ โดยให้มีความรู้ทั้งด้านการออกแบบ และปฏิบัติงานการพิมพ์ผ่านตะแกรงบนวัสดุพื้นราบชนิดต่าง ๆ เช่นกระดาษ กระดาษ พลาสติก ฯลฯ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2530: 201)

เนื่องจากวิชาการพิมพ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบเป็นวิชาใหม่ เนื้อหาความรู้ที่กำหนดไว้ย่อมมีข้อบกพร่อง จากการสอบถามอาจารย์ผู้สอนและจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ทำให้ทราบถึงสภาพการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า การสอนวิชาการพิมพ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ ยึดถือเนื้อหาจากคำอธิบายรายวิชา มากำหนดเป็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ ซึ่งเนื้อหาวิชาและกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับสภาพของการปฏิบัติจริงในตลาดแรงงานปัจจุบัน ขาดแคลนตำรา เนื้อหาไม่ทันสมัย ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลุงงกษ เย็นยอดวิชัย เรื่อง "การวิเคราะห์หลักสูตรวิชาชีพของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" สรุปปัญหาที่พบได้ดังนี้

ด้านเนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอน

1. ไม่มีคู่มือประกอบการสอนหรือแนวการสอน จึงทำให้การแยกเนื้อหาวิชาเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแตกต่างกัน จึงควรมีการกำหนดร่วมกันว่ารายวิชาใดควรจะมีเนื้อหาใดเป็นภาคทฤษฎี และเนื้อหาใดเป็นภาคปฏิบัติ จำนวนเท่าใด
2. เนื้อหาวิชาบางวิชาไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาในหลักสูตรกล่าวไว้กว้างเกินไป ทำให้มีปัญหาในการคัดเลือกมาใช้
4. เนื้อหาวิชามาก แต่ชั่วโมงเรียนน้อย ทำให้มีเวลาฝึกภาคปฏิบัติได้น้อย

5. เนื้อหาบางวิชาซ้ำซ้อนกับที่เคยเรียนมาแล้ว จึงควรตัดออกและเพิ่มเนื้อหาที่ทันสมัยเข้าไปแทน
6. เนื้อหาวิชาบางวิชาสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

1. มีปัญหาในการสอนภาคปฏิบัติ เพราะพื้นฐานความรู้เดิมไม่สอดคล้องกับวิทยาการสมัยใหม่ จึงควรจัดให้มีการพัฒนาทางด้านนี้แก่อาจารย์ผู้สอนโดยเร่งด่วน
2. นักศึกษามีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมากทำให้มีปัญหาในการจัดกิจกรรม จึงควรมีการกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานในการคัดเลือกให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. เอกสาร ตำรา สำหรับการค้นคว้ามีน้อยมาก รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนชนิดอื่น ๆ ด้วย
4. ผู้สอนเข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตรแตกต่างกัน มีความคำอธิบายรายวิชาไม่ตรงกัน ทำให้เน้นต่างกัน จึงควรมีคัมภีร์หรือนวการสอนประกอบทุกวิชา
5. จำนวนชั่วโมงสอนไม่เอื้ออำนวยให้ฝึกภาคปฏิบัติได้อย่างพอเพียง จึงควรพิจารณาเรื่องการเพิ่มจำนวนชั่วโมงภาคปฏิบัติให้เหมาะสม

ด้านการวัดผลและประเมินผล

1. การวัดภาคปฏิบัติ ไม่นับใจว่านักศึกษาจะสามารถนำผลไปประกอบอาชีพจริงได้มากนักหรือไม่ เพราะจะจัดกิจกรรมเท่าที่สามารถจัดได้ จึงควรมีการวัดผลภาคปฏิบัติหลาย ๆ วิธี เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญจริง ๆ
2. การวัดผลภาคทฤษฎี ยังขาดข้อสอบมาตรฐาน ต่างคนต่างวัดผล จึงควรมีคลังข้อสอบร่วมกันในรายวิชาที่สอนเหมือนกันทุกวิทยาลัย

จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นการสนับสนุนว่า หลักสูตรวิชาชีพของวิทยาลัยครูยังมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขอีกหลายด้าน โดยเฉพาะด้านที่ผู้วิจัยสนใจคือด้านเนื้อหาเพราะถ้า

ผู้สอนพบว่าเนื้อหาวิชาเป็นปัญหา ย่อมเป็นการยากที่จะทำให้ผู้สอนนั้นสอนได้ผลดี
(เสริมศรี เลวตามร 2528: 58)

ผู้สอนควรจะต้องพิจารณาถึง ขอบข่ายของเนื้อหาวิชาว่ามีอะไรบ้างที่ควรจะให้
ผู้เรียนเรียนรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการคัดเลือกเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถ
คัดเลือกมาจัดได้อย่างเหมาะสม ควรพิจารณาจากหลายสิ่ง คือ คุณค่าของเนื้อหา
ควรเลือกในส่วนที่มีความสำคัญต่อสภาพปัจจุบัน ควรได้รับการพิจารณาจากความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญ (เสริมศรี ไชยศร 2528: 108) ซึ่งมาช่วยคิดในเรื่องของความสำคัญของ
เนื้อหา โอกาสในการนำเนื้อหาไปประยุกต์ได้ในชีวิตประจำวัน

แนวเหตุผลและทฤษฎีที่สำคัญ

แนวเหตุผลที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเนื้อหารายวิชาการนิมฟ์ผ่าน
ตะแกรงบนพื้นราบ เนื่องจากปัจจุบันการนิมฟ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ เป็นหัวใจสำคัญของ
อุตสาหกรรมการนิมฟ์มากขึ้น ถ้าทำเป็นอุตสาหกรรมภายในครอบครัวก็ไม่ต้องลงทุน
มากมาย แต่หากต้องการขยายกิจการให้ใหญ่โตเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมก็ต้องอาศัย
เครื่องจักร เครื่องมือบางชนิดเข้ามาช่วย เพื่อให้งานเสร็จรวดเร็วและได้มาตรฐานขึ้น
(นิรพล ม่วงจร ม.ป.ป.: 3) นอกจากนี้การนิมฟ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบยังมีบทบาท
สำคัญในธุรกิจการค้าขายปัจจุบันมากมาย และเรายังสามารถพบเห็นผลงานที่เกิดจากการ
นิมฟ์ระบบนี้ได้ง่ายในชีวิตประจำวัน จนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีผู้ใดสามารถหลีกเลี่ยงจากงานนิมฟ์
ได้ (ศิริพงศ์ พยอมรัมย์ 2530: 1) ในปัจจุบันตลาดของการนิมฟ์ระบบนี้จะพบได้แทบทุก
วงการธุรกิจ (สงยุทธ ตั้งจิตปิยะนันท์ และปิยะ วงกิจนิมฟ์ ม.ป.ป.: 50) ธุรกิจที่สำคัญ
และเป็นตลาดของการนิมฟ์ระบบนี้ คือ

1. ธุรกิจโฆษณา
2. ธุรกิจบรรจุภัณฑ์
3. ธุรกิจอุตสาหกรรมทั่วไป

วิชาการนิมฟ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ จึงเป็นลักษณะวิชาที่ผู้เรียนสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพ

ส่วนตัวสูงขึ้น โดยสามารถสร้างงาน พัฒนางาน พัฒนาคุณภาพชีวิตและลดภาระการดำเนินงาน ในภาครัฐบาลและเอกชน รวมทั้งลดความต้องการในการมุ่งศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นโดยไม่สิ้นสุด ให้มีการประสานงานกับภาคเอกชนในการฝึกงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงในโลกของงานอาชีพ (ชวชัย ชัยจิรฉายากุล 2529: 141) เมื่อเป็นเช่นนี้เนื้อหาวิชา ควรทันสมัย ก้าวไปพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าด้านวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในสังคมอยู่ตลอดเวลาเมื่อสังคมไม่หยุดนิ่งการศึกษาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงควบคู่ขนานไปกับสังคม ผู้สอนจึงควรกำหนดความรู้ใหม่ทันสมัยให้กับผู้เรียนเพราะผู้เรียนจะมีคุณภาพหรือไม่เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2525: 94)

ในด้านการจัดการศึกษาได้มีนักวิชาการให้แนวทางไว้หลายท่าน กล่าวคือ คอนนัน (Conant 1963: 53) ได้ค้นพบข้อบกพร่องของการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาว่า เนื้อหาของวิชาต่าง ๆ ที่จัดการเรียนการสอนยังหละหลวม สิ่งที่น่ามาเรียนไม่เป็นแก่นสารและไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับผู้เรียน โดยเหตุที่เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสาระสำคัญของความรู้ (มังกร ทองสุคติ 2522: 1) ที่จะนำมาใช้ในพัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (กฤษดา กรุดทอง 2525: 1) และเนื้อหาที่ใช้สอนเป็นส่วนสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้ (สังัด อุทรานันท์ 2525: 122) ฉะนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่รายวิชาที่เปิดสอนตามหลักสูตร เราต้องตรวจทานประเมินอยู่เสมอ (เสริมศรี ไชยศรี 2528: 29) และจากผลงานวิจัยของ กาญจนา บุญรัมย์ (2524 : บทคัดย่อ) พบว่าการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ผู้เรียนขาดทักษะในด้านการค้นคว้าหาความรู้และผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน จึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายลักษณะเนื้อหาวิชา ลักษณะการเรียนการสอน

บรูเนอร์ (Bruner 1977: 68) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้คิดค้นทฤษฎีการเรียนรู้โดยตั้งสมมติฐานขึ้นเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในหนังสือ "The Process of Education" ว่า วิชาใด ๆ ก็ตามสามารถสอนให้เด็กเรียนรู้เข้าใจ อย่างได้ผลจริงจิ่งในบางลักษณะ ไม่ว่าผู้เรียนจะเป็นใคร ในระดับวุฒิใด ถ้าได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแล้ว ย่อมนำไปสู่การแก้ปัญหาและ

เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เนื้อหา
ในหลักสูตรจึงเป็นสิ่งเร้าที่จะให้แก่ผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนอง ซึ่งเป็น
พฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ (สุมิตร คุณานุกร 2520: 22)

ผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ ควรจะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาสอนอย่างละเอียด
ลึกซึ้ง หมั่นขวนขวายหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมเสมอและรู้จักเลือกใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ
ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและโอกาส (บุญเรียง ขจรศิลป์ 2527: 5) ความรู้ของครูที่จะ
นำมาใช้ในการสอนเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง อาจถือเป็นเรื่องสำคัญอันดับหนึ่งก็ได้ ครูที่มี
ความรู้และเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ย่อมจะมองเห็นความต้นลึกหนาบาง
รายละเอียด ตลอดจนกระทั่งความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง
แน่นอนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความคิดที่จะค้นหาวิธีสอนในแบบต่าง ๆ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แอลมี (Almy 1979:
29) กล่าวถึงการสอนคณิตศาสตร์ว่า "ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างดีเกี่ยวกับ
วิธีคิดของเด็กและเนื้อหา" เพื่อให้การเรียนรู้ตรงกับความต้องการ และความจำเป็นของ
สังคม ครูจึงควรคัดเลือกเนื้อหาการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้
(Taba 1962: 267)

การพัฒนาหลักสูตรและการสอนตามแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528: 18) ได้
เสนอแนะว่าสิ่งสำคัญที่เราควรคำนึงถึง คือ

1. ถ้าจะให้การสอนดำเนินไปด้วยดี เนื้อหาสาระที่จะให้เด็กได้เรียนจะต้อง
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของชีวิตและชุมชน
2. เนื้อหาสาระที่ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดไปสู่เด็กจะต้องได้รับการปรับปรุงอยู่เสมอ
เป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ไม่ใช่เป็นความรู้แบบรู้ไว้ใช้ว่าและ
ไม่สามารถนำเอาไปใช้จริงในชีวิตและสังคม

เช่นเดียวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอนตามแนวคิดของ คิงส์ และบราวเนลล์
(Kings and Brownell อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่ 2525: 32) ได้มุ่งเน้นการพัฒนา
หลักสูตรโดยทางเนื้อหาวิชา มีความเชื่อว่า การพัฒนาทางด้านเนื้อหาความรู้ให้กับผู้เรียน

จะทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

ความรู้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา ในบางครั้งก็ถือได้ว่า เนื้อหาและความรู้เป็นสิ่งเดียวกัน สเปนเซอร์ (Spencer, 1860: 156) ได้ตั้งคำถามที่ถือว่ามีชื่อเสียงสำคัญมาก ในวงการศึกษามาเมื่อปี 1859 ว่า "ความรู้อะไรมีค่ามากที่สุด ?" ถ้าจะขยายความออกไป ก็หมายถึงว่า ความรู้อะไรบ้างที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษามากที่สุด หรือ มีเนื้อหาอะไรบ้าง ที่มีค่าสูงสุดควรแก่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ แสดงว่าได้มีนักการศึกษาให้ความสำคัญของเนื้อหาในเชิงพัฒนาหลักสูตรมานานแล้ว

ถ้าเราศึกษาต่อไปในเรื่อง เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือจุดหมายทางการศึกษา แล้วจะพบว่า จุดหมายใด ๆ ก็ตามจะเป็นตัวบอกทิศทาง หรือกำหนดให้เราทราบว่า จะต้องจัดความรู้หรือเนื้อหาอะไรให้ผู้เรียนได้เรียน คงจะไม่มีใครปฏิเสธ ถ้าจะกล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรนั้น เนื้อหาที่มีความสำคัญมากที่สุดเพราะถ้าเราไม่พบเนื้อหาแล้ว กระบวนการ และกิจกรรมก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล 2529: 156) ตัวอย่าง ลักษณะความสำคัญของเนื้อหา ได้แก่

1. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดจุดหมายทางการศึกษา
2. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. เนื้อหาที่มีความยึดหยุ่นในตัวเอง สามารถปรับรายละเอียดและ

ความยากง่ายให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

4. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดหลักสูตร
5. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดตำราเรียน หรือหนังสือเรียน
6. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดวิชา หรือสาขาวิชา
7. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร
8. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดประเภทของหลักสูตร

จากความสำคัญของหลักสูตรที่นำมากล่าวมานี้ พอจะมองเห็นได้ว่า เนื้อหาเป็นหัวใจของหลักสูตร เพราะเนื้อหาเป็นแม่บทที่จะนำไปสู่การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู ลือการเรียน หนังสือเรียน ไปจนถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล (ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล 2529: 159)

การพิจารณาเพื่อกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร จำเป็นต้องพิจารณาดัดลिनว่า หลักสูตรที่มีอยู่นั้นต้องคัดเลือกเนื้อหาสาระที่มีอยู่มากมายมาบรรจุในหลักสูตรจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด ด้วยเหตุนี้ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องมีวิธีการคัดเลือกเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้สามารถคัดเลือกเนื้อหา มาจัดในหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นวิธีการคัดเลือกเนื้อหาจึงจัดเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร (กฤษฎา กรุดทอง 2525: 17) เช่นวิธีตั้งกรรมการพิจารณา ดัดลिन วิธีทดลอง วิธีวิเคราะห์ และวิธีใช้ความคิดเห็นของบุคคลหลายฝ่าย (อึ้ง บั้วศรี 2528: 32) ซึ่งวิธีการเลือกเนื้อหาทุกวิธีดังกล่าว จะมีการใช้ความคิดเห็นของบุคลากร เข้ามาเกี่ยวข้องในการเลือก การกำหนด หรือการวิเคราะห์เนื้อหา คือเป็นการคัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ต้องการจะค้นคว้า (เลริมศรี ไชยศรี 2528: 108) เพื่อต้องการทราบในสิ่งที่จะเป็นหรือน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต นักอนาคตศึกษามี ความเชื่อพื้นฐานว่า อนาคตเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถคิดและศึกษาหาทางเลือกต่าง ๆ ได้ อย่างมีระบบ การคิดถึงอนาคตมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และเชื่อว่ามนุษย์นั้นสามารถจะ ควบคุม และสร้างอนาคตได้ตั้งแต่ปัจจุบัน (จุมพล พูลภัทรชีวิน 2525: 67-68) จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตมีได้อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้องหากแต่เป็นการสำรวจและ ศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของเรื่องการศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งที่พึง ประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นและป้องกัน หรือจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือถ้าหากว่าจะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ หาทางเผชิญกับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าวนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จุมพล พูลภัทรชีวิน 2530: 23-24)

วิธีการที่จะได้มาซึ่งการพัฒนาเนื้อหาวิชาดังกล่าวจึงใช้วิธีการวิจัยอนาคต เทคนิค EDFR เป็นเทคนิควิจัยอนาคตที่ จุมพล พูลภัทรชีวิน เป็นผู้พัฒนามาจากเทคนิค EFR (Ethnographic Futures Research) และเทคนิคเดลฟาย (Delphi) ในปี พ.ศ. 2522 สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ด้านการรวบรวมความคิดเห็นและการ พิจารณาดัดลिनใจที่มีระบบและแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันในการคิดเห็นเป็นอย่างดี ดังนั้นเทคนิควิธีดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อมูล และ ความคิดเห็นมาช่วยประกอบการพิจารณาดัดลिनใจ (จุมพล พูลภัทรชีวิน : อัดลำเนา)

ดังนั้นจากความสำคัญของเหตุผลตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงเนื้อหาความจำเป็นและการปฏิบัติจริงของวิชาการนิพนธ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ ซึ่งควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ความรู้ความสามารถที่นักศึกษาจะได้รับควรต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต และเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางพัฒนาการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530: 2) ซึ่งกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า ควรส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพและใช้วิธีวิจัยเทคนิค EDFR เพื่อต้องการนำความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการนิพนธ์ผ่านตะแกรงพื้นราบ จากสภาพที่เป็นจริงของอาชีพการนิพนธ์ในปัจจุบันและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อนำมาใช้พัฒนาเนื้อหารายวิชาดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในรายวิชาการนิพนธ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ สำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญา โปรแกรมวิชาศิลปการนิพนธ์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ สหวิทยาลัยอีสานใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาเนื้อหาวิชาในการวิจัยนี้ เป็นการกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในรายวิชาการนิพนธ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ (2641304) ที่ใช้กับนักศึกษาระดับอนุปริญญา โปรแกรมวิชาศิลปการนิพนธ์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ สหวิทยาลัยอีสานใต้ โดยศึกษาใน 3 ด้าน คือ

1. จุดประสงค์การเรียนการสอน
2. เนื้อหา
3. กิจกรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอให้ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

- พัฒนาเนื้อหารายวิชา หมายถึง การกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน นำมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไข จัดลำดับตามขั้นตอนและตามความเหมาะสม เพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอน
- หลักสูตรวิชาชีพ หมายถึง หลักสูตรวิชาชีพอื่นนอกเหนือจากวิชาชีพครู ที่เปิดสอนใน วิทยาลัยครู
- การพิมพ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ หมายถึง การพิมพ์สกรีนบนพื้นราบ
- วิชาการพิมพ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ หมายถึง วิชาชีพเฉพาะโปรแกรมวิชาศิลปการพิมพ์ ศึกษาเกี่ยวกับการพิมพ์ผ่านตะแกรงบนวัสดุพื้นผิวเรียบทุก ชนิด เช่น กระดาษ ไม้ โลหะ กระຈก แผ่นหนัง พลาสติก
- สหวิทยาลัยอีสานใต้ หมายถึง กลุ่มวิทยาลัยครูที่สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวง ศึกษาธิการ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในรายวิชาการพิมพ์ผ่านตะแกรงบนพื้นราบ และรายวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร
2. เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตตำรา ในแขนงวิชาการพิมพ์ผ่านตะแกรง